

ИНФОРМАЦИЈА О СУДСКИМ ПОСТУПЦИМА КОЈИ СЕ ВОДЕ ПРЕД ОСНОВНИМ СУДОВИМА У ЦРНОЈ ГОРИ, ПОВОДОМ ПОНИШТАЈА РЈЕШЕЊА О РАЗРЈЕШЕЊУ ДИРЕКТОРА ОБРАЗОВНО-ВАСПИТНИХ УСТАНОВА

Министарство просвјете, науке, културе и спорта је у јулу 2021. године разријешило функције 187 директора образовно-васпитних установа на територији Црне Горе.

Прелазним и завршним одредбама Закона о измјенама и допунама Општег закона о образовању и васпитању („Службени лист ЦГ“ бр.59/21), прописано је да ће се избор органа управљања извршити у року од 30 дана од дана ступања на снагу овог закона, а избор органа руковођења у року од 60 дана.

Овакво законско одређење је подразумијевало одржавање сједнице досадашњих школских, односно, управних одбора, на којима би се донијеле измјене и допуне статута, због промјена у њиховој структури, прописане овим законом.

Одређени број школа је извршио своју законску обавезу, али значајан број школа, није поступио на наведени начин. Такође, Министарство просвјете, науке, културе и спорта није благовремено, у складу са прописаном обавезном, изабрало своје представнике у школским, односно управним одборима. Тако да није било могуће да школски, односно управни одбор донесе одлуку о расписивању конкурса за избор директора.

Имајући у виду да су рокови, који су прописани овим законом, били изузетно кратки, то је Министарство просвјете, науке, културе и спорта умјесто да, поспјешује школе да заврше прописане обавезе, донијело одлуку да се сви директори образовно-васпитних установа разријеше без ваљаног разлога, што је и потвђено правоснажним и извршним судским одлукама.

Разријешени директори образовно-васпитних установа, поднијели су укупно 150 тужби стварно и мјесно надлежним Основним судовима.

Сходно информацији коју је Министарству просвјете дана 28.06.2022. године доставио Заштитник имовинско правних интереса Црне Горе, пред Основним судовима, води се укупно 140 судских поступака.

Предмет судских поступака је поништење Рјешења о разрјешењу директора образовно-васпитних установа. Побијаним рјешењима, разрјешавају се дужности директори јер не извршавају радне задатке, односно врше повреду радних обавеза. Предње, како из образложења побијаних Рјешења произилази, из разлога што је измјенама и допунама Општег закона о образовању и васпитању, који је објављен у Службеном листу бр. 59/21 од 04.06.2021. године, предвиђено да ресорни министар у року од 30 дана, од дана ступања закона на снагу, изврши избор органа руковођења у Јавним установама, у складу са чланом 153х, а у вези са чланом 78 Општег закона о образовању и васпитању. Предложеним законским решењем, школе су биле дужне да иницирају измјену школског одбора, који би касније извршио измјене и допуне статута установе, како би се створили законски услови за испуњење нових законских обавеза. Како се у побијаним Рјешењима наводи, директори установа нису сазвали и конституисали нови школски одбор, а што су били дужни, сходно члану 74 Општег закона о образовању и васпитању, чиме су извршили повреду својих радних обавеза.

У поменутој информацији Заштитника имовинско правних интереса од 28. јуна текуће године, се наводи: „Чињеница је да Заштитник може да да правну анализу да су униформна Рјешења о разрјешењу лоше рјешење, односно матрица, у овом случају, јер разлози од случаја до случаја нису увијек исти, па уколико и јесу, рјешење мора садржати адекватно образложење у чему се то конкретно огледа незаконито поступање појединца уз навођење свих чињеница и околности, што предметним Рјешењима чији се поништај тражи у односним парницама, није својствено“.

Такође, у информацији Заштитника се истиче и да: „Што се тиче процјене трошкова поступка у просјеку по предмету је то од 450,00€ до 700,00 €, уколико се ради о једном захтјеву (само поништај), а с обзиром да је у односним предметима вриједност предмета спора неодређена и дефинисана тарифним бројем 6 Адвокатске тарифе на износ од 125,00 € по парничној радњи, при чему висина укупних трошкова зависи и од чињенице да ли је адвокат као пуномоћник тужилца односно тужилаца обвезник ПДВ-а“.

У досадашњем току поступака имамо преко 60 првостепених и 13 правоснажних и извршних пресуда против државе Црне Горе – Министарства просвјете, гдје укупни трошкови самог поступка износе око 50.000 еура.

Међутим, наведени износ не представља крајњи трошак за државни буџет. Наиме, након правоснажности пресуда о поништењу Рјешења о разрјешењу, које у ставу другом обавезују тужену страну на накнаду трошкова поступка, тужиоци ће покренути поступак извршења, ради наплате трошкова поступка.

Сходно Закону о извршењу и обезбјеђењу, извршни повјериоци покрећу поступак извршења на основу извршне исправе – пресуде Основног суда, у ком поступку извршења, извршни дужник, у овом случају држава Црна Гора Министарство просвјете, је дужан да, поред главног дуга, плати и трошкове поступка извршења, предујам трошкова извршења као и накнаду за успјешност извршења. Евентуални трошкови извршења правоснажних пресуда, могу се процијенити на око 25.000,00 €.

Како би избјегли стварање трошкова у поступку извршења, оптимално рјешење је добровољно извршење правоснажних пресуда на начин што ће, Министарство, након заprimљене пресуде, снабдјевене клаузулама извршности и правоснажности, упутити тужиоцима допис у ком их обавјештава да ће трошкови парничног поступка бити плаћени у што скоријем року, те да не постоји потреба за покретањем поступка извршења.

Правне последице усвајања тужбеног захтјева за поништај Рјешења о разрјешењу, омогућавају тренутним тужиоцима, да у новим судским поступцима траже накнаду штете на име мање исплаћене зараде. Односно, како је у првобитном судском поступку усвојен тужбени захтјев и поништена Рјешења о разрјешењу, разријешени директори васпитно-образовних установа имају, сходно позитивним правним прописима, право да захтијевају накнаду штете на име мање исплаћене зараде, евентално изгубљене зараде од момента када је донесено побијано Рјешење о разрјешењу.

Вођењем нових поступака по основу накнаде штете у виду изгубљених зарада, чија основаност се, следствено горе истакнутом, неће доводити у питање, стварају се додатни парнични трошкови, који ће бити на терет буџета државе.

Дакле, тужиоци су у петитуму тужбеног захтјева, у већини тренутних судских поступака, тражили само поништај Рјешења о разрјешењу, али не и накнаду штете на име мање исплаћених зарада (ово потраживање је постављено у мање од три тужбена

захтјева). На овај начин удвостручили су парничне трошкове, који у крајњем иду у корист само пуномоћнику тужених, а све сходно Закону о парничном поступку, по коме, страна која изгуби спор дужна је да другој страни накнади парничне трошкове.

Накнада штете за мање исплаћене зараде, односила би се на период од доношења поништених Рјешења о разрјешењу, па до доспјелости сваког потраживања појединачно. У овом тренутку можемо говорити само о оквирним цифрама које се односе на ово потраживање, а све из следећих разлога:

Сходно Општем закону о образовању и васпитању, мандат директора установе је четири године. Како је правоснажним пресудама поништено Рјешење о разрјешењу, то је превасходно неопходно утврдити следеће одлучне чињенице: 1. Када је разријешени директор ступио у мандат; 2. Да ли је након разрјешења остварио право на норму часова; 3. Да ли је након разрјешења остварио пуну норму часова, од које зависи висина зараде; 4. Колику зараду је разријешени руководилац остваривао или би остваривао да није разријешен са мјеста директора, односно директорице; 5. Разлика у горе наведеним ставкама и оствареној заради; 6. Да ли је у васпитно-образовној установи у којој је разријешени директор обављао дужност директора именовано ново лице за директора, и уколико јесте када је именовано.

Дакле, разријешеним директорима који су успјели у спору, право на накнаду штете припада до времена истека мандата који им је прекинут разрјешењем. Предње из простог разлога што не можемо да вршимо плаћање недоспјелих накнада, већ би исплате ишле од момента доношења Рјешења о разрјешењу до доспјелости. Међутим, Министарство није у могућности да унапријед исплати сву разлику у заради. Тако да би у првој трансакцији, тужиоци остварили право на накнаду заостале мање исплаћене зараде до мјесеца када се исплата врши, а преостали дио накнаде би био исплаћиван заједно са редовном мјесечном зарадом, до испуњења обавезе у цјелини, а све до момента истека мандата на који су првобитно изабрани, односно до избора новог директора.

Чињенице јасно говоре у прилог констатацији да ће штета по буџет достигнути цифру од оквирно 300.000 €.

Како би штета на буџет била знатно смањена, неопходно је у постојећим поступцима смањити трошкове поступка, на начин што ће се признавати тужбени захтјеви у којима тече парница, а настале трошкове добровољно исплаћивати на основу правоснажних пресуда. Такође, неопходно је предуприједити нове судске трошкове у поступцима накнаде штете за мање исплаћену и изгубљену зараду, на начин што ће обрачунска служба Министарства просвјете прије покретања парничног поступка, извршити исплату мање исплаћених зарада, на начин како је наведено.